GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA: BRAŞOVŪ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA" IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.

România şi străinătate:

Pe anŭ 36 fr., pe şése lunĭ 18 fr., pe trei lunĭ 9 francĭ.

ANULŪ XLVIII.

SE PRENUMERĂ:

la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ.

ANUNCIURILE:

O seriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 17. | Luni, Marţi 22 Ianuariu (3 Februariu) | 1885.

Braşovŭ, 21 Ianuariu (2 Febr.) 1885.

Mare turburare a cuprinsŭ din nou spiritele neliniştite ale agitatorilorŭ maghiarĭ din Cluşŭ. De unŭ timpŭ încóce dumnealorŭ nicĭ nu mai iesŭ din turburărĭ şi din iritaţiunĭ, aşa că amŭ trebuì sĕ fimŭ fórte îngrijaţĭ de urmările possibile ale congestiunilorŭ cerebrale, de carĭ suferŭ escelenţii noştri patrioţi, décă nu ne-amŭ aflá în capulŭ ernei, când avemŭ ghiaţă destulă la îndemână.

Dér nicĭ nu e puţinŭ lucru a vedé, ca patriotŭ brevetatŭ, cum intenţiunile şi scopurile tale cele mai fidele ideei tale de statŭ se înţelegŭ aşa de rĕu şi se iau în deşertŭ de nisce ómenĭ, carĭ n'au altŭ meritŭ decâtŭ că mâncă mămăliga, ce a produs'o Dumneḍeulŭ Ungurilorŭ pe câmpurile mănóse ale acestei ţĕrĭ! Nu e puţinŭ lucru pentru Maghiarulŭ fanaticŭ din Cluşiu a audí într'o adunare de Ungurĭ protestându-se în contra pornirei, ce emană din convicţiunea lui neresturnabilă, că totŭ ce esistă, ce resuflă şi ce cresce în acésta ţéră numai dela elŭ derivă şi prin elŭ trăiesce.

C'aşa şi este! Cine ar ará şi ar sĕmĕná câmpurile de cucuruzŭ (porumbŭ), ca sĕ pótă Românulŭ mâncá în linişte mămăliguţa lui; cine ar fi apĕratŭ acéstă ţéră de invasiunile inimice ce-au trecutŭ peste ea; cine ar fi câştigatŭ în timpulŭ mai nou bătălia dela Custozza şi cine ar fi apĕratŭ imperiulŭ în potriva invasiunei prussace, décă nu erau fanaticii din Cluşiu cu Klapka în frunte? Totŭ ce avemŭ numai din graţia lorŭ avemŭ; chiar şi aerulŭ ce'lŭ resuflămŭ la cóstele Bucegiului şi ale Retezatului este totŭ proprietatea lorŭ, încă dela moşŭ „Adám."

Cam acesta e înţelesulŭ unui articulŭ fulminantŭ alŭ fóiei „Ellenzék," în care se plânge, că distinsulŭ nostru conaţionalŭ, d-nu Vajda, a arĕtatŭ atâtŭ de puţinŭ respectŭ faţă cu cei ce au luatŭ în arendă vecînică acéstă ţéră, cu munţĭ, cu văi, cu câmpii şi cu totŭ ce resuflă în ea.

D-nu Ladislau Vajda a comisŭ marele pĕcatŭ, de a face o moţiune în adunarea comitatensă din Cluşiu, dela 30 Ianuariu st. n., cerêndŭ ca adunarea sĕ provóce pe guvernŭ sĕ nu apróbe statutele acelorŭ reuniunĭ maghiare, carĭ sub diferite titlurĭ urmărescŭ scopulŭ de a contopí naţionalităţile nemaghiare cu naţiunea maghiară; în specialŭ guvernulŭ sĕ nu apróbe înfiinţarea proiectatei reuniuni de maghiarisare din Cluşiu şi sĕ oprésca pe viceşpanulŭ şi pe ceilalţĭ funcţionarĭ din comitatŭ de a luá parte la acea reuniune.

După mintea nóstră, a celorŭ desmoşteniţĭ, d-nu Vajda în moţiunea sa nu cere decâtŭ ceva ce în împrejurarĭ normale de sine s'ar înţelege; cere numai împlinirea unei datorii ce incumbă guvernului, pe care a recunoscut'o mai dĕunăḍĭ însuşĭ ministrulŭ-preşedinte Tisza înaintea dietei.

Scimŭ că d-nu Tisza într'unŭ rĕspunsŭ datŭ lui Grünwald a declaratŭ, că elŭ „nu póte — şi *nu voiesce sĕ maghiariseze.*" Şi ce cere d-nu Vajda? Cere ca adunarea comitatensă din Cluşiu sĕ aducă aminte ministrului de acésta declaraţiune, luându-şi motivulŭ din pornirea cea mai nouă de a înfiinţă o reuniune de maghiarisare în Cluşiu.

Este clarŭ, că décă guvernulŭ *nu vrea* sĕ maghiariseze, elŭ nu póte aprobá statutele unei reuniunĭ, care *vrea* sĕ maghiariseze, cu atâtŭ mai puţinŭ póte admite ca organele sale sĕ iea parte activă la asemenĭ reuniunĭ de magliarisare. Orĭ dóră nu este maghiarisare cu forţa, când se pune în mişcare întregŭ aparatulŭ administrativŭ şi când se pretindŭ fondurĭ de milióne de florinĭ spre a cumpĕrá sufletele celorŭ mai slabĭ de ângerŭ şi mai sĕrmanĭ dintre preoţii şi învĕţătorii nemaghiarĭ?

D-nu Vajda a făcutŭ o cerere logică şi dréptă şi décă cu tóte aceste este atâtŭ de violentŭ atacatŭ de foile din Cluşiu urméză, că teroriştii clusienĭ conteză la sprijinulŭ directŭ alŭ guvernului.

De aicĭ mai urméză că până când nu va fi resturnatŭ acestŭ guvernŭ nu vomŭ scăpá de plaga maghiarisărei violente.

——○——

Din dieta Ungariei.

In şedinţa dela 28 Ianuariu a dietei ungare au începutŭ desbaterile asupra bugetului justiţiei.

Referentulŭ Petru Busbach după o scurtă motivare recomandă bugetulŭ spre primire.

Emerich Vester observă, că actualulŭ ministru de justiţiă e în oficiu de şépte anĭ şi ar fi de doritŭ, ca cei şépte anĭ slabĭ ai justiţiei sĕ se sfĕrşéscă. Dar e de temutŭ, că miseria justiţiei va dura şi mai departe. Administraţiunea justiţiei e complicată şi miserabilă. Servitorii dela tribunale şi îngrijitorii închisorilorŭ primescŭ uniforme de calitate rea, făcute în regiă de Escelenţa sa; blusa de vară li se dă în Decemvre şi îmbrăcămintea de érnă în ḍilele caniculare. Inchisorile suntŭ într'o stare păcătósă. Instrucţiunile penale se facŭ de organe necompetente, desconsiderându-se şi lege şi regule, precum şi drepturile cetăţenilorŭ. Ministrulŭ justiţiei nu cunósce tribunalele, n'are ideă de trebuinţele şi starea lorŭ. Când unŭ preşedinte de tribunalŭ încurcă lucrurile, e permutatŭ la altŭ tribunalŭ ca sĕ le 'ncurce şi acolo. Tribunalulŭ din Seghedinŭ, unde suntŭ permutaţĭ numai funcţionarĭ cari au primitŭ avertismente, se póte considerá ca unŭ felŭ de companiă penală. Vis inertiae a ministrului, flegma sa nentrecută s'a doveditŭ ca o armă, în contra căreia suntemŭ slabĭ. Pentru orfana justiţiă s'ar puté face mai multŭ. De altmintrelea primesce bugetulŭ.

Geza Balogh găsesce, că activitatea producĕtóre a actualului ministru de justiţiă slăbesce din anŭ în anŭ pe terenulŭ legislaţiunei justiţiei, ba dela 1882 a şi încetatŭ. In Ardélŭ suntŭ în vigóre, ca şi în fostulŭ ţinutŭ grăniţărescŭ, încă totŭ legĭ străine, dealtmintrea Ungaria e cu totulŭ lipsită de unŭ dreptŭ privatŭ codificatŭ. Dacă ministerulŭ progreséză în acelaşĭ tempo, Ungaria nu va avea în acestŭ seculŭ nicĭ unŭ dreptŭ codificatŭ şi libera convingere a judecătorului va rĕmâne ca şi până aci unŭ isvorŭ de abusurĭ în justiţiă. Instituţiunea procedurilorŭ bagatele în multe privinţe se distinge prin arbitrarietăţĭ şi nedreptăţĭ. Dealtmintrelea primesce bugetulŭ.

Ludvicŭ Olay respinge bugetulŭ nu numai ca contrarŭ principiarŭ alŭ guvernului actualŭ, ci şi pentru că sumele puse spre votare nu se întrebuinţéză nicĭdecum spre binele ţĕrii. Ministrulŭ n'are destulă energiă şi putere de resistinţă în contra influinţelorŭ necompetente. Adevĕratulŭ conducĕtorŭ alu ministerului de justiţiă este ministru preşedinte, care esploatéză justiţia pentru scopurĭ corteşescĭ. La numirĭ de judecătorĭ, totdéuna se cere pĕrerea prefectului, care e capulŭ taberei corteşilorŭ. Şi procurorii încă lucréză după instrucţiunile guvernului. De aceea şi abusurile electorale rĕmânŭ nepedepsite. Judecătorii iau parte la alegerĭ, corteşescŭ, ba suntŭ unii carĭ, fără nicĭ o avere, cheltuescŭ în casa lorŭ câte 3000 fl. până la 4000 fl. De tóte acestea face responsabilŭ pe ministru preşedinte.

Augustŭ Pulszky ḍice că mare nemulţămire domnesce în ţéră în privinţa modului cum se mânuéză justiţia, care nu corespunde aşteptărilorŭ ce s'au pusŭ în ea.

Danielŭ Haviar nu găsesce justiţia Ungariei mai bună ca a Spaniei. Proiectele ministrului de justiţiă nu suntŭ lucrărĭ sistematice de reformă. In Ardélŭ e încă totŭ procedura austriacă. Oratorulŭ cere înmulţirea tablelorŭ regescĭ din motivŭ naţionalŭ şi socialŭ, căcĭ astfelŭ de centrurĭ arŭ fi fortăreţe ale »ideii de statŭ maghiarŭ«. Justiţia unguréscă este nu numai órbă, dar şi surdă şi mută, din care causă respinge bugetulŭ.

Nicolau Ferency întrébă: cum sĕ respecte publiculŭ tribunalele, când şefulŭ ei nu le respectă. Vorbesce apoi de presiunile guvernului la alegerĭ şi arată starea prăpădită a referinţelorŭ de posesiune în Ardélŭ.

Blasius Orban ḍice că statulŭ funcţionarilorŭ la tribunale e mai mare decâtŭ trebue. Pe când honveḍimea e neorganisată, pentru funcţionarĭ se cheltuescŭ sume aşa de marĭ, că s'ar puté ţiné o armată întrégă. Respinge bugetulŭ.

Wilhelm Boda spune, că numirile se facŭ prin protecţiune şi cu parţialitate. Nu primesce bugetulŭ.

Adam Lazar cere descentralisarea tablei regescĭ. E o rea economiă, când ministrulŭ plătesce 364.000 fl. chirii pentru localurile închisorilorŭ. Nu primesce bugetulŭ.

Şedinţa dela 29 Ianuariu. — Alexandru Gosstonyi ḍice că legile create sub actualulŭ ministru de justiţiă nu garantéză libertatea personală. Este unŭ nou sensŭ, că cineva sĕ-şi pérdă dreptulŭ de cetăţénŭ ungarŭ, dacă a statŭ ḍece anĭ afară din ţéră fără sĕ anunţe autoritatea. Şi dreptulŭ de moştenire are multe anomalii. Ministrulŭ justiţiei nu s'a încungiuratŭ cu juriştĭ practicĭ. Descentralisarea tablei regescĭ e necesară. Bugetulŭ nu-lŭ primesce.

Ministrulŭ justiţiei Dr. Teodorŭ Pauler rĕspunde, că unŭ şirŭ întregŭ de codice s'au făcutŭ de unŭ deceniu şi se vorŭ face şi cele ce nu suntŭ. Descentralisarea tablei regescĭ e în adevĕrŭ necesară, în interesulŭ naţionalŭ şi socialŭ. Dar acésta stă în strînsă legătură cu marĭ reforme, ale cărorŭ principii fundamentale trebuescŭ mai ântĕiu stabilite. Că tribunalele suntŭ supraveghiate, o dovedesce printr'o listă în care suntŭ trecute tóte tribunalele ce au fostŭ inspectate în anulŭ trecutŭ; s'au făcutŭ permutărĭ şi pensionărĭ. Dacă la tribunalulŭ din Seghedinŭ s'au transferatŭ câţĭva judecătorĭ dela alte tribunale, acésta s'a făcutŭ din consideraţiunĭ de naţionalitate. Imputarea, că numirile judecătorescĭ le face ministrulŭ preşedinte, este nentemeiată. Dacă se iau informaţiunĭ dela prefecţĭ, acésta se face pentru ca sĕ se cunóscă calificaţiunea politică a candidatului şi deputaţii ardelenĭ de sigurŭ pricepŭ ce vréu sĕ ḍică cu acésta. Localurĭ de închisorĭ se vorŭ mai face, îndată ce starea financiară va permite. Recomandă bugetulŭ spre primire.

Ferdinandŭ Horanssky ḍice că regimulŭ justiţiei e în decădinţă. Activitatea de ḍece anĭ a guvernului actualŭ se póte numi cu hotărîre retrogradă. Elŭ n'are încredere în conducerea justiţiei, dar votéză bugetulŭ.

Aurelŭ Imre descrie în cele mai negre culorĭ justiţia. Citéză casurĭ, între care unulŭ e, că tribunalulŭ din Segedinŭ a amânatŭ unŭ procesŭ dela 10 Iuniu 1881 pe ḍiua de 18 Octomvre 1884. Ungaria n'are justiţiă. Nu primesce bugetulŭ.

Alexandru Körössy este aderentŭ alŭ tribunalelorŭ cu juraţĭ. In Rusia şi în România încă suntŭ întroduse. Multele achitărĭ nemotivate ale juriului pressei provinŭ de acolo, că verdictului cetăţénului nu suntŭ supuse casurĭ criminale mai uşorŭ de înţelesŭ, ci procesele de presă cele mai complicate. Juraţii nicĭ nu au, în privinţa dovedirei adevĕrului, vederile corecte. Ar fi de recomandatŭ introducerea sistemului englesŭ în privinţa propunerii întrebărilorŭ, care unesce întrebarea faptei cu întrebarea culpei, pe când sistemulŭ francesŭ întrodusŭ în Ungaria, care desparte aceste întrebărĭ, face sĕ se dea verdicte contradictorice şi necorecte. Pe lângă acésta mai lipsesce întrebarea circumstanţelorŭ atenuante (uşurătóre,) o lipsă care face pe juraţĭ sĕ achite încontra convingerii şi intenţiunii lorŭ, fiindcă se temŭ, că tribunalulŭ va pedepsi pré aspru pe acusatŭ. Sperândŭ că se vorŭ face reforme, primesce bugetulŭ.

Iulius Lits îşĭ motivéză neîncrederea ce o are în ministrulŭ justiţiei prin mai multe casurĭ scandalóse, care sgudue creditulŭ singuranţei dreptului alŭ întregei ţĕrĭ. Intre acestea e şi defraudarea de 40—50,000 fl. făcută de notarulŭ Nyiri, pe care ómenĭ de influinţă l'au ocrotitŭ, scoţêndu'i unŭ certificatŭ că e nebunŭ. Banii defraudaţi erau ai vĕduvilorŭ şi orfanilorŭ.

Ministrulŭ justiţiei Pauler ḑice că acestŭ casŭ încă nu e resolvatŭ şi că tribunalulŭ îşĭ va face datoria.

Emerich Szalay amintesce că unŭ deputatŭ, care e acusatŭ, că a mâncatŭ banĭ streinĭ, e încă neatinsŭ. Cum se potrivesce acésta cu demnitatea camerei? Respinge bugetulŭ.

Constantin Olay ḑice că de 17 anĭ nu s'a făcutŭ nimicŭ pe têrêmulŭ justiţiei, în care a pĕtrunsŭ corupţiunea şi nepotismulŭ. La tribunale obvinŭ casurĭ, în carĭ ce e adĭ dreptŭ, mâne e nedreptŭ. Arestaţii se ţinŭ închişĭ mai multŭ decâtŭ se cade. Pe timpulŭ provisorului justiţia mergea mai bine. Vorbesce apoi despre abusurile electorale şi respinge bugetulŭ.

Ministru-preşedinte Tisza respinge acusaţiunile lui Lits şi Olay. — Bugetulŭ se votéză în generalŭ.

Situaţiunea Englesilorŭ în Sudanŭ.

Foile englese mai tóte suntŭ pline cu rapórte despre rĕsboiulŭ din Sudanŭ. „Standard« ḑice că crisa campaniei a trecutŭ, deşi mai e încă multŭ de lucru şi vorŭ mai fi sângeróse lupte. Prin ocuparea Gubatului şi prin deschiderea comunicaţiunei cu Chartumulŭ, operaţiunile au trecutŭ într'o nouĕ fasă. După »Times« situaţiunea militară actuală este deocamdată următórea: Gubatulŭ e ocupatŭ de 900 de ómenĭ, calea prin pustiă dela Corti înainte prin Abu-Clea este aprópe sigură, şi în timpŭ de 14 ḑile s'ar puté trimite înainte 1000 de ómenĭ spreîntărire. Metammehulŭ e ocupatŭ de 2000 de duşmanĭ cu trei tunurĭ, după ce unŭ atacŭ englesŭ asupra oraşelului bine întăritŭ n'a isbutitŭ. Douĕ văpóre de ale lui Gordonŭ staţionéză pe Nilŭ lângă Metammehŭ şi se mai aşteptă din Chartum alte douĕ. S'a rĕspânditŭ sgomotulŭ că Mahdiulŭ se află cu 12,000 de ómenĭ lângă Abderrahman. Pe de altă parte cei ce cunoscŭ Egiptulŭ ar avé vederĭ pesimiste pentru Englesĭ. Aşa Lesséps s'a esprimatŭ, că luĭ i se pare, că armata englesă nu póte scăpá de o totală peire; totŭ astfelŭ vice-regele Ismail e de părere, că Englesii numai atuncĭ potŭ scăpá de peire, când vorŭ isbutí sĕ corupă cu banĭ pe toţĭ şeicii. In casŭ când Wolseley ar ajunge la Chartum, acolo îlŭ aşteptă aceeaşĭ sórte ca şi pe Gordonŭ, adecă închiderea. Pe aceste părerĭ însă nu se pré póte pune mare temeiu.

Neutralisarea Danemarcei.

Vinerea trecută s'a produsŭ o interesantă desbatere în Folkething-ulŭ (dieta) daneză prin o interpelare a unui deputatŭ, care a întrebatŭ dacă guvernulŭ a făcutŭ vreunŭ pasŭ în cestiunea neutralisărei Danemarcei. Interpelantulŭ a accentuatŭ, că o neutralitate garantată de puterile europene ar fi celŭ mai bunŭ scutŭ pentru independenţa Danemarcei şi neutralisarea Beltei marĭ şi încă şi mai multŭ a Sundei ar fi de mare însemnătate nu numai pentru Germania, ci şi pentru puterile vestice şi pentru Rusia. Deodată cu Danemarca arŭ trebui sĕ se neutraliseze şi celelalte ţĕrĭ nordice, Svedia şi Norvegia, ale cărorŭ corpurĭ legiuitóre şi-au esprimatŭ acéstă dorinţă încă în 1883. La acéstă interpelare, ministrulŭ de esterne baronulŭ Rosenörn-Lehn a cetitŭ o declaraţiune în scrisŭ de cuprinsulŭ, că acéstă cerere a Danemarcei a fostŭ respinsă, deórece Europa se ocupă cu cestiunĭ mai importante şi mai urgente. Şi chiar dacă s'ar garantá neutralitatea, mĕsura de apĕrare a ţĕrii ar trebui sĕ fie menţinută într'o stare, ca sĕ pótă apĕrá, la unŭ atacŭ, neutralitatea, până când puterile garante arŭ puté veni în ajutorŭ. Deputatulŭ Björnbak s'a declaratŭ nemulţămitŭ cu acestŭ rĕspunsŭ alŭ guvernului, care dovedesce şi în acestŭ casŭ ca în multe altele, că elŭ desconsideră dorinţele marei majorităţĭ a poporului.

SCIRILE ḐILEI.

Ni se comunică, că învĕţătorulŭ românŭ Lazarŭ Şandorŭ din Purcărețĭ a primitŭ în 27 Ianuariu n. dela ministerŭ premiu de 50 fl. şi dela societatea de maghiarisare din Deşiu prin prefectulŭ br. Banffy Dezsŏ 25 fl. pentru progresulŭ făcutŭ cu scolarii în limba maghiară.

Recomandămŭ şi pe acestŭ zelosŭ înstreinătorŭ alŭ copiilorŭ românĭ autorităţii nóstre şcolare.

—0—

In adunarea generală a comitatului Coşiocnei, d. Ladislau Vaida propuse, ca adunarea generală sĕ se adreseze guvernului rugându-lŭ sĕ nu întărescă statutele reuniunilorŭ maghiare, carĭ au scopulŭ a contopi naţionalităţile nemaghiare în cea maghiară şi ca amploiatului comitatensŭ sĕ-i fie interḑisŭ d'a se alătura la astfelŭ de reuniunĭ.

—0—

In 20 Ianuariu, Asociaţiunea pentru sprijinirea învĕţăceilorŭ şi sodalilorŭ românĭ meseriaşĭ în Braşovŭ ş'-a ţinutŭ adunarea generală, care a fostŭ slabŭ cercetată. Fiindŭ însĕ de faţă numĕrulŭ membrilorŭ provĕḑutŭ de statute s'au putută pertracta agendele ei. Amĕnunte, despre cursulŭ desbaterilorŭ cu scopŭ de a se da avêntŭ părţii materiale a associaţiunei şi a se sprijini şi măestrii, ca sĕ nu trécă în România, vomŭ da în numerii viitorĭ. Amintimŭ deocamdată, că s'a alesŭ comitetulŭ primindŭ a face parte din elŭ şi părintele Baiulescu împreună cu d-nii T. Alexi şi Petra Petrescu, pe lângă membrii cei vechĭ. Prin aceste alegerĭ preşedintele s'a mai însufleţitŭ în aspiraţiunile sale de a mărí numĕrulŭ membrilorŭ din classa mijlocia românéscă.

—0—

„Magyar Polgar« face o »denunţare,« că cancelaria din Pesta a loteriei reuniunei maghiare pentru îmbunătăţirea rasei cailorŭ a trimisŭ în Cluşiu scrisorĭ cu adresa scrisa în limba germană, şi »constată cu multămire că câţiva patrioţĭ maghiarĭ au trimisŭ îndĕrĕtŭ scrisorile fără sĕ le deschiḑă.«

Rĕu patriotŭ e »Magyar Polgar.« De ce n'a cerutŭ sĕ spênḑure pe criminali?

—0—

Ni se scriu următórele din nordulŭ Transilvaniei: »Faimosulŭ traducĕtorŭ alŭ »clasicului« catalogŭ despre falsificarea şi batjocorirea numelorŭ românescĭ de botezŭ în limba maghiară, — o creaţiune a comitelui supremŭ, — sub titlu de purtarea evidenţei orfanale a municipiului Solnocŭ-Dobâca în Deşiu, unŭ jidovŭ venitŭ din Ungaria de câţiva anĭ şi care îşĭ schimbă numele din Iulius Hagel în Havas Gyula şi în ḑilele acestea se boteză de reformatŭ, este denumitŭ subinspectorŭ reg. de scóle în municipiulŭ Bistriţa-Năsĕudŭ, şi se afirmă, că va supliní pre inspectorulŭ de scóle Szeremley, pe care îlŭ vorŭ pensioná. Ce vorŭ ḑice la acésta atâţia doctorĭ de filosofiă, de dreptŭrĭ etc. dela Bistriţa şi Năsĕudŭ, carĭ vorŭ fi conduşĭ şi controlaţĭ în învĕţămêntŭ şi în scóle de unŭ jidovŭ prăpăşitŭ pe aicĭ? Lăsa-se-vorŭ Românii a fi desnaţionalisaţĭ de unŭ Banffy cu creaturile sale? Nu credemŭ că vorŭ suferí acéstă pată.« — M P.

—0—

Direcţiunea institutului de creditŭ şi economii »Timişiana« a încunosciinţatŭ pe acţionarĭ ca sĕ solvéscă rata a doua de acţiunĭ până la 22 Februariu c., ér rata a treia la 25 Martie c. n. Solvirile se vorŭ face în modŭ provisoriu la cancelaria d-lui advocatŭ Emanuilŭ Ungureanu în Timişóra.

—0—

Aflămŭ că Corulŭ vocalŭ alŭ plugarilorŭ românĭ din Semlacŭ (comit. Aradŭ.) constătătorŭ din 40 de membri toţĭ activĭ (cântăreţĭ) sub direcţiunea învĕţătorului Gregoriu Roşiu, în şedinţa sa din 5 Ianuariu şi-a alesŭ biroulŭ pe unŭ periodŭ de 3 anĭ: 1885, 1886 şi 1887 în următorulŭ modŭ: Preşedinte părintele Nicolau Ionescu, vice-preşedinte coristulŭ Teodorŭ Hornoiu, notarŭ coristulŭ Ioanŭ Roşiu, cassarŭ coristulŭ Grigoriu Seghedi, bibliotecarŭ înv. Gregoriu Roşiu şi controlorŭ Nicolau Giulanŭ coristŭ şi jude comunalŭ. Totodată numitulŭ corŭ învită pre toţĭ cei interesaţĭ şi însufleţiţĭ de înaintarea poporului românŭ la concertulŭ ce-lŭ va aranja în séra de 27 Ianuariu v. în sala ospătăriei marĭ din locŭ, în favórea fondului corului vocalŭ. Preţulŭ de intrare pentru persónă 50 cr.

—0—

Secţiunea de construcţiunĭ a comandei generale din Serajevo lucréză cu mare grabă planurĭ şi proiecte amĕnunţite, contracte de predare pentru construcţiunile ce se vorŭ esecutá în Bosnia în anulŭ acesta şi care vorŭ începe peste câteva sĕptămânĭ. Cele mai importante lucrărĭ suntŭ construcţiunea şoselelorŭ de transporturĭ militare, carĭ sĕ lege drumurile ţĕrii crucişŭ şi curmeḑişŭ, precum şi castelele şi zidirile de adăpostŭ. Cheltuelile nu vorŭ fi marĭ, deórece lucréză oştirea.

Sĕrbătorirea ḑilei de 3 (15) Maiu.

Indolŭ, 30 Ianuariu 1885.

Domnule Redactorŭ!

Pentru prăsnuirea ḑilei de 3 (15) Maiu fiindŭ trasŭ, precum sciţĭ, în cercetare criminală eu şi notarulŭ de cercŭ Iacobŭ Bordanŭ, pe basa cercetărei făcute de tribunalulŭ din Turda amŭ fostŭ achitaţĭ cu ḑiua de 28 Iuliu 1884.

Procurorulŭ substitutŭ apelândŭ în scrisŭ la Tablă în contra sentinţei, Tabla regéscă din Tĕrgulŭ Mureşului pe basa actelorŭ şi a motivelorŭ a confirmatŭ judecata instanţei prime cu ḑiua de 16 Decemvre 1884 ad. Nr. 3774.

Petru Ales. Vlassa,
v. protopopŭ.

Din parlamentulŭ românŭ.

(Camera)

Şedinţa dela 18 Ianuariu. — D. C. Nacu, raportorulŭ comisiunei de verificare, dă citire raportului în privinţa alegerei dela colegiulŭ III de Argeşŭ efectuată în persóna d-lui C. Dobrescu. Raportulŭ conchide pentru

---

FOILETONU.

Cestiunea femeilorŭ.

Cestiunea femeilorŭ a devenitŭ în multe state o cestiune celebră socială, dér în acelaşĭ timpŭ şi politică. Unii înţelegŭ sub resolvarea cestiunei femeilorŭ emanciparea femeii din starea actuală, în care n'are nicĭ unŭ dreptŭ politicŭ. Nu din consideraţiunĭ politice, ci din consideraţiunĭ sociale economice şi culturale vomŭ discută cestiunea femeilorŭ.

Indemnŭ la aceste reflesiunĭ ne-a datŭ o conferinţă ce a ţinut'o protopresbiterulŭ urbanŭ luteranŭ Franciscŭ Obert în 14 Noemvre 1884 în Reuniunea femeilorŭ luterane din Braşovŭ. Femeia dela începutulŭ omenescŭ a jucatŭ unŭ rolŭ însemnatŭ în societate. Prin femeiă a venitŭ pĕcatulŭ, revoluţiunea socială în lume, prin femeiă s'a introdusŭ munca şi munca neobosită a reformatŭ lumea ér munca înţeléptă a făcutŭ ca forţele violente, destructóre ale naturii sĕ servéscă omului. Totŭ prin femeiă s'a mântuitŭ nemulŭ omenescŭ din robia pĕcatului, din robia socială. Femeia din momentulŭ apariţiunii sale pe globulŭ nostru terestru a avutŭ cea mai mare influinţă socială, economică, morală şi culturală asupra bărbatului. Femeia prin spiritulŭ sĕu practicŭ, prin inima sa cea forte receptibilă a inspiratŭ în tóte timpurile în mintea cea meditativă, speculativă şi teoretică a bărbatului ideile cele mai sublime umanitare şi a făcutŭ pe bărbatŭ sĕ pĕtrundă în secretele naturii, sĕ deslege problemele cele mai grele. Numai prin femeiă a pusŭ nemulŭ omenescŭ basă la societate.

Numai la acele popóre domnesce adevĕrata cultură şi adevĕrata civilisaţiune, unde femeea este respectată, stimată şi luminată în tótă privinţa. Şi noi Românii sĕ ne apucămŭ seriosŭ de muncă şi sĕ ridicămŭ femeia din starea cea inferióră în care se află, pentru ca numai ridicândŭ şi cultivândŭ femeia română după cum pretinde spiritulŭ timpului actualŭ, vomŭ puté emancipá şi pe bărbatulŭ românŭ de prejudiţiele seculare şi de fatalismulŭ orientalŭ, care a prinsŭ rădăcinĭ atâtŭ de afunde în natura Românului, şi care s'a prefăcutŭ chiar într'unŭ dogmatismŭ perniciosŭ socialŭ-economicŭ, care se resumă în urmĕtórele cuvinte: «Cum a trăitŭ tatălŭ meu voiu trăi şi eu şi bunu-i Dumneḑeu drăguţulŭ, dóră nu mĕ va lăsa şi pe mine. Cum nu se prăpădesce cea multă lume nu mĕ voiu prăpădi nicĭ eu.« Eată cu câteva cuvinte zugrăvită icóna fanatismului şi a indolenţei de care sufere poporulŭ nostru. Românulŭ de rêndŭ este fatalistŭ, dér în acelaşĭ timpŭ mai multŭ séu mai puţinŭ şi scepticŭ şi superstiţiosŭ.

Aceste sunt marĭ şi grele pĕcate în natura şi în caracterulŭ Românului. Când îlŭ vomŭ puté vindecá de aceste rele strămoşescĭ, atuncĭ şi numai atuncĭ vomŭ face dintr'ênsulŭ adevĕratŭ omŭ, ér până atuncĭ va rĕmânea robulŭ orbŭ alŭ slabiciunilorŭ sale caracteristice, carĭ au produsŭ şi încă vorŭ mai preduce multe calamităţĭ sociale, economice, materiale şi morale. Acestŭ lécŭ de scăpare, acéstă vindecare însĕ numai prin cultura femeii române vomŭ puté-o dobêndi.

Aceste premise, sĕ vedemŭ ce mijlóce recomandă protopresbiterulŭ Obert conaţionalilorŭ sĕi Saşĭ spre a resolva cestiunea femeilorŭ în némulŭ săsescŭ, apoi de se potŭ aplica acele şi la noi Românii. Autorulŭ începe conferinţa sa astfelŭ:

»In lumea femeilorŭ domnesce o stare critică. Prin acéstă nu înţelegŭ starea aceea critică închipuită, din care multe femei nu sciu sĕ iésă decâtŭ dărimândŭ barierele, carĭ împedecară până aci femea, de a intrá în şirele bărbaţilorŭ pentru de-a esercita cu ei egale dreptŭrĭ politice şi sociale. Cestiunea politică şi socială a femeilorŭ culminéză în următórea aserţiune: »femea este îndreptăţită şi capabilă de tóte lucrurile; femea trebue emancipată de tóte restricţiunile drepturilorŭ sale sociale şi politice, prin urmare diferinţa între sexurĭ sĕ se ştérgă şi femea sĕ se pună în tótă privinţa pe acelaşĭ gradŭ cu bărbatulŭ. In unele staturĭ ale lumei celei nouĕ s'a luatŭ acestŭ principiu în consideraţiune, între altele li s'a datŭ femeilorŭ dreptulŭ politicŭ de votŭ. Astfelŭ s'a întêmplatŭ de mai deunăḑile în Nordamerica a pututŭ sĕ concurgă şi o femeă la scaunulŭ presidenţialŭ. Acéstă femeă era d-na Belva Lockwood, care este cea mai bună advocată în Nordamerica.

Autorulŭ ḑice că diferinţa între amêndouĕ sexurile nu se póte nimicí prin educaţiune şi prin instrucţiune, ci numai se póte restrînge. Dar ce are de-a face diferinţa între sexurĭ cu dreptŭrile politice ale femeii? O privire fugitivă în istoria popórelorŭ ne arată, că femeile în tóte timpurile au ocupatŭ o posiţiune diferită de aceea a bărbaţilorŭ. Femea nu numai la popórele cele sĕlbatice este tractată ca o róbă, dar şi la multe alte popóre creştine, câtŭ şi necreştine ea se află într'o stare deplorabilă. La popórele orientale mai cultivate, la carĭ este poligamia sancţionată, femea este degradată la starea de róbă. Chiar la Evrei femea nu este aşa veḑută ca bărbatulŭ. Poporulŭ celŭ mai distinsŭ în cultură în vechime, Grecii priveau femea ca o fiinţă mărginită. Marele filosofŭ Aristotele ḑice, că femea nu moştenesce dela tatălŭ sĕu însuşirile spirituale, ci numai cele trupescĭ. Abia mai târḑiu s'a îmbunătăţitŭ puţinŭ sórtea femeii, pentru că ea putea mâncá la masă cu stăpânulŭ casei şi când erau óspeţĭ la masă*). Femeile eline antice mai târḑiu

*) In Macedonia femeile române şi adĭ numai la ḑile marĭ mâncă la masă şeḑêndŭ lângă bărbatŭ.

validitarea alegerei. D. Sebastianŭ vorbesce pentru invalidarea acestei alegerĭ, deórece d. Dobrescu este soldatŭ. Legea scutesce de serviciulŭ militarŭ pe învĕţătorii rurali, carĭ au funcţionatŭ până la vêrsta de 29 de anĭ împliniţĭ şi d. Dobrescu 'şĭ a datŭ demisiunea din funcţiunea de învĕţătorŭ mai înainte de a împlini acestŭ termenŭ, prin urmare acum este soldatŭ şi că astfelŭ nu póte fi deputatŭ. D. prim-ministru dice că rĕu facŭ d-nii deputaţĭ carĭ cerŭ validitarea alegerei de nu iau cuvêntulŭ şi lasă Camera sĕ voteze sub impresiunea cuvinteloru d-lui Sebastianŭ. Expune apoi sfaturile ce a dalŭ d-lui Dobrescu, înaintea alegerei sale, de a nu intra în Cameră călcândŭ legea şi că reuşise a-lŭ convinge. D. prim-ministru declară că nu este în obiceiulŭ d-sale de a opri pre vr'unŭ cetăţenŭ spre a nu'şĭ exercita drepturile sale civice, mai cu semă pe unŭ ţĕranŭ, care este şi din jndeţulŭ d-sale; d-sa adaogă că nicĭ unŭ prejudiciu de clasă nu'lŭ face sĕ fie contra alegerei d-lui Dobrescu, căcĭ face parte din numĕrulŭ acelora carĭ au suferitŭ puşcăria, esilulŭ pentru drepturile ţĕraniloŭ. Clasa ţĕraniloru, dice d. prim-ministru mai departe, n'a avutŭ trebuinţă de stégulŭ d-lorŭ Schileru şi Dobrescu pentru ca sĕ dobândéscă drepturile de carĭ se bucură adĭ (aplause generale); ţărănimea a găsitŭ totdéuna sprijinŭ în sentimentele naţionale ale tuturorŭ Româniloru (aplauae prelungite). Spune că rĕu facŭ aceia carĭ vorŭ provóce desbinărĭ între ţĕrănime şi celelalte clase ale societăţei, asemenea desbinărĭ au fostŭ unele din causele principale ale căderei Poloniei şi prin asemenea desbinărĭ numai interesele românescĭ nu se servescŭ (aplause). D, prim-ministru conchide consiliindŭ pe d. Dobrescu sĕ mai aştepte şi sĕ nu cate sĕ între în Cameră călcândŭ legea. După aceea discuţiunea se închide şi punêndu-se la votŭ cu apelŭ nominalŭ cu bile, alegerea d-lui Dobrescu se invalidéză cu 2 treimĭ şi se declară vacantŭ colegiulŭ III de Argeşŭ. Se dă citire demisiunei d-lui deputatŭ Crătunescu şi se primesce, declarându-se vacantŭ colegiulŭ II de Ilfovŭ.

(Senatulŭ).

Se resolvă mai multe petiţiunĭ. D. preşedinte rógă pe senatŭ a se ocupa în secţiunĭ cu proiectulŭ pentru determinarea atribuţiuniloru judecătoriloru de ocóle. Senatulŭ decide a trece în secţiunĭ spre a discutá proiectele de lege depuse de guvernŭ.

Douĕ proiecte de legĭ importante.

Cetimŭ în »Voinţa Naţională:«

»Dilele acestea s'au împărţitŭ deputaţiloru din Camera României douĕ proiecte de legĭ de o mare însemnătate: proiectulŭ de lege privitorŭ la impositulŭ funciarŭ şi acela pentru reorganisarea serviciului statisticŭ. Primulŭ articolŭ din celŭ dintâiu proiectŭ de lege sună astfelŭ:

Art. 1. Tóte proprietăţile imobiliare urbane şi rurale suntŭ supuse la unŭ impositŭ fonciarŭ, a cărei câtime variéză după distincţiunile următóre: a) Se va plăti 6% pentru clădirĭ în genere; b) 5% pentru proprietăţile rurale ce se esploatéză de înşăşĭ proprietarii lorŭ, carĭ însĕ domiciliază în ţéră; c) 6% pentru proprietăţile rurale arendate, când proprietarulŭ lorŭ domiciliéză în ţéră; d) 7% pentru acele proprietăţĭ rurale ce se esploatéză prin administratorĭ de proprietarii cari nu domiciliéză în ţéră; e) 15% pentru proprietăţile arendate, când proprietarii lorŭ nu domiciliéză în ţéră. Prin domiciliu se înţelege locuinţa obicĭnuită.

In câtŭ privesce celŭ d'alŭ doilea proiectŭ de lege, se cere unŭ sporŭ de 51,360 lei pentru a se organisa într'unŭ modŭ raţionalŭ serviciulŭ generalŭ de statistică.

După acestŭ proiectŭ de lege, direcţiunea generelă de statistică, care va depinde de ministerulŭ de interne, va fi condusă de o comisiune centrală de statistică, de o comisiune permanentă de statistică şi unŭ directorŭ generalŭ.

Comisiunea centrală de statistică, care constitue unŭ consiliu specialŭ înaltŭ pe lângă direcţiunea generală de statistică, se compune din 25 membri: câte 3 aleşĭ din Cameră şi Senatŭ pentru tótă durata legislaţiunei; de secretarii generalĭ ai diferiteloru ministere; de directorii generalĭ ai diferiteloru ministere; de directorii generalĭ: alŭ direcţiunei de statistică, alŭ poşteloru şi telegrafeloru, alŭ căiloru ferate, alŭ regiei monopolului tutunuriloru şi sărei, alŭ serviciului sanitarŭ, alŭ serviciului penitenciarŭ şi de 6 membri numiţĭ prin decrete regale dintre persónele competinte în sciinţele economice.

Comisiunea permanentă se va compune din 4 membri, aleşĭ din sînulŭ comisiunei centrale.

Directorulŭ generalŭ va fi numitŭ de ministrulŭ de interne, după ce va fi consultatŭ şi părerea comisiunei centrale de statistică. Elŭ va trebui sĕ aibă cunoscinţa specială şi va dovedi acésta prin diplomă.

Ministrulŭ de interne este de dreptŭ preşedintele comisiunei centrale de statistică, care'şĭ va alege din sînulŭ sĕu unŭ vice-preşedinte ce va presida în lipsa ministrului.

Direcţiunea generală de statistică va publica o statistică anuală şi una trimestrială. Ea va mai publica buletine mensuale şi hebdomadare pentru tóte faptele interesante, precum mişcarea populaţiunei şi altele.

Proiectulŭ de lege în cestiune este însoţitŭ de unŭ lungŭ şi interesantŭ raportŭ adresatŭ actualei comisiunĭ centrale de statistică de d. Mihailŭ Balşŭ, fostŭ capŭ alŭ oficiului centralŭ de statistică, care a fostŭ însărcinatŭ cu prelucrarea unui proiectŭ de reorganisare completă a acestui serviciu şi care în acestŭ scopŭ a fostŭ trimisŭ în misiune sĕ visiteze diferitele biurourĭ statistice din străinătate şi mai alesŭ cele din Germania.«

DIVERSE.

Executarea unui paricidŭ. — La Bazeux, în Francia, a fostŭ esecutatŭ paricidulŭ Lamoureux. In luna lui Septemvre, la Carmolain, unŭ tênĕrŭ de douĕ-decĭ şi şépte de anĭ, Jules Lamoureux, a omorîtŭ, pentru a o fura, pe mama sa în vêrstă de sése-decĭ de anĭ. După ce a trantit'o josŭ, a luat'o de pĕrŭ, şi a dat'o cu capulŭ de pămêntŭ. Nasulŭ nenorocitei era cu totulŭ strivitŭ şi faţa acoperită de sânge; dar respira încă. Atuncĭ Lamoureux se puse în genunchĭ pe spinarea victimeĭ sale, pentru ca sĕ nu se mişce, şi o sĕvêrşi strîngându'o de gâtŭ cu cravata sa. După ce a sĕvêrşitŭ crima, furà o sumă órecare de banĭ. Inaintea curţei cu juraţĭ din Caen, unde a compărutŭ la 21 Noemvre, vinovatulŭ a fostŭ osânditŭ la mórte. Recursulŭ sĕu a fostŭ respinsŭ, şi esecutarea a fostŭ hotărîtă spre a se face Joia trecută. La douĕ césurĭ din nópte, condamnatulŭ a fostŭ scosŭ din închisórea dela Caen. Trenulŭ care l'a adusŭ la Bazeux a sositŭ acolo la órele cincĭ şi jumĕtate. In timpulŭ pregătiriloru pentru supliciu a fostŭ întrebatŭ, ca şi în timpulŭ instrucţiunei, unde a ascunsŭ banii furaţĭ, însĕ a refusatŭ sĕ spuie. La şépte şi jumĕtate diminéţa, paricidulŭ, în cămaşă, cu capulŭ acoperitŭ de unŭ vĕlŭ negru şi cu picĭórele desculţe, a fostŭ adusŭ pe piaţa Saint-Patrice, unde era aşedată guilotina şi unde, de cu nóptea, se adunase o mulţime de curioşĭ, aprópe la 2000 ómenĭ. Osânditulŭ, însoţitŭ de preotŭ căruia s'a spoveditŭ, a arătatŭ o mare nepăsare. Pe eşafodŭ s'a urcatŭ cu pasulŭ hotărîtŭ şi într'unŭ minutŭ a fostŭ legatŭ şi cuţitulŭ a cădutŭ.

***

Esplosiunile de dinamită din Londra. — »L'Indépendance Belge« publică următórele scirĭ: Poliţia esercită o supraveghiare fórte activă casupra călĕtoriloru carĭ sosescŭ la Douvres. Nicĭ o nouă arestare nu s'a făcutŭ în ceea-ce privesce esplosiunile, şi poliţia dă o mare importanţă arestărei făcută Sâmbătă a unui tênĕrŭ irlandezŭ americanŭ care va compare înaintea tribunalului din Bowstreet — Individulŭ arestatŭ Sâmbătă la Londra, ca complice în atentatele prin dinamită, a compărutŭ înaintea police court din Bowstreet. Elŭ a declaratŭ că se numesce Gilbert, de 23 anĭ, şi că este venitŭ din Statele Unite sub numele de Cunningham. Urmarea instrucţiunei a fostŭ amânată pentru optŭ dile. După informaţiunile culese de poliţiă, acusatulŭ este de origină din comitatulŭ Cork (Irlanda), şi a petrecutŭ cincĭ anĭ în America, de unde nu s'a reîntorsŭ de câtŭ în tómna trecută. Se desminte sgomotulŭ cum că o nouă arestare s'ar fi făcutŭ. — Se socotesce că pagubele causate prin dinamită palatului Westminster Hall se ridica la 300,000 lei. S'a datŭ ordinŭ de a se procede imediatŭ la lucrările de reparaţiune, pentru ca localulŭ Cameriloru sĕ fie pusŭ în starea de mai înainte pentru reînceperea lucrăriloru parlamentare ce va avea locŭ la 19 Februarie st. n. In diua de 25 Ianuariu tótă diua o mulţime enormă a visitatŭ teatrulu atentateloru. Ducele de Cambridge, comandantulŭ şefŭ alŭ armatei, de asemenea a fostŭ la faţa locului. Se iau precauţiunĭ estra-ordinare ca sĕ se teréscă de noue atentate monumentele publice, şi toţĭ strĕinii carĭ şedŭ séu trecŭ prin Londra suntŭ obiectulŭ unei stricte supraveghierĭ. — Se asigură acum că poliţia fusese prevenită Sâmbătă la amédĭ, printr'o scrisóre anonimă, de existenţa unui complotŭ în scopulŭ de a face sĕ sară în aerŭ Westminster Hall şi că gardianii palatului confereau cu autorităţile asupra mĕsuriloru preventive ce trebuiau luate, chiar în momentulŭ când esplosiunile se făcură. In generalŭ, se blaméză într'unŭ modŭ fórte severŭ administraţiunea siguranţei, care este acusată că n'a luatŭ precauţiunĭ îndestulătóre. Poporaţiunea desperată ar sfâşia în bucăţĭ pe autorii triplului atentatŭ de Sâmbătă, dacă ar pune mâna pe ei, de aceea autorităţile au luatŭ tóte mĕsurile posibile ca sĕ nu se afle loculŭ unde este închisŭ irlandesulŭ-americanŭ, care a fostŭ arestatŭ Sâmbătă. Guvernulŭ ar fi primitŭ o scrisóre prin care i se comunică unŭ planŭ de operaţiunĭ propusŭ de dinamitiştĭ şi în care se află descrierea membriloru activĭ ai acestei facţiunĭ.

***

Căile ferate ale Europei. — La liniile anului 1883 s'a aflatŭ în Europa 183,000 kilometri de căi ferate în activitate. Din acestŭ numĕrŭ revinŭ pe séma Germaniei 36,000 pe séma Marei Britanii şi Irlandei 30,000, pe séma Franciei 29,700, pe séma Rusiei 25,100, pe séma Austro-Ungariei 20,900 kilometri. Apoi urméză Italia cu 9,500, Spania cu 8,200, Svedîa şi Norvegia cu 8,000, Belgia cu 4,200, Elveţia cu 2,700, ţĕrile de josŭ şi Lucsemburgulŭ cu 2,500, Danemarca cu 1,800, România cu 1.500, Portugalia cu 1,500, Turcia şi Rumelia cu 1,200 kilometri. Bulgaria a avutŭ 224 şi Grecia 12 kilometri la finele anului 1883. In anulŭ 1884 s'a mai adăogatŭ Serbia cu căile sale ferate; ast-felŭ că în tótă Europa numai unŭ singurŭ statŭ, Muntenegru, a rĕmasŭ până acum fără căi ferate.

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ: Dr. Aurel Mureşianu

---

luau parte la sacrificii, înfrumseţau festivităţile şi puteu în adunărĭ sé şédă chiar între bĕtrênĭ. Fetele căpĕtau instrucţiune, ba în Atena ele puteau sĕ iea parte la conferinţele despre poesiă, filosofiă şi pictură. La Romanĭ femeile din capulŭ locului sĕ puteau mişcá mai liberŭ. In privinţa juridică femeile erau în Roma ca şi în Grecia dependinte La Germanĭ femeile se bucurau de unŭ gradŭ mare de veneraţiune. Fata când se mărită îşĭ putea împlini voinţa sa, pe când la alte popórĕ fata la căsătoriă n'avea nicĭ o voinţă. In viaţa publică însĕ femea germană n'avea nicĭ o îndreptăţire şi în genere era posiţiunea ei politică şi socială multŭ inferióră aceleia a bărbatului ca şi la alte popórĕ.

Numai creştinismulŭ a ridicatŭ femea cea asuprită în dreptulŭ sĕu. Pe basa principiului, că sufletulŭ omenescŭ e nepreţuibilŭ, fù eliberată şi femea din starea sa despreţuită. Invĕţătura lui Isusŭ şi-a bisericii creştine impune bărbatului către femeă datorinţe inviolabile: stimă şi dragoste, ajutorŭ şi sprijinŭ. Chiar evangelia aducêndu-ne de esemplu pe Marta şi pe Maria vrea sĕ dică, că femea sĕ nu'şĭ consume tóte puterile sale cu grijile casnice, ci sĕ se ocupe şi cu alte lucrurĭ mai înnalte. Insĕ cu tóte învĕţăturile cele sublime ale creştinismului, care proclamă egalitatea tuturora, totuşĭ multe prejudeţe s'au conservatŭ până în dilele nóstre faţă cu femea în privinţa restricţiunii maturităţii juridice a dreptului de moştenire şi anume în privinţa muncii spirituale şi profesiunale.

Décă femea n'a simţitŭ multŭ timpŭ acéstă stare apăsătóre, causa au fostŭ relaţiunile economice. Nu se póte negá că deodată cu progresele culturii moderne situaţiunea multorŭ femei a devenitŭ mai nefavorabilă ca înainte. Drumurile ferate, maşinele, industria cea mare, care produce în massă, au făcutŭ de s'a turburatŭ vechea împărţire a lucrului între bărbatŭ şi femeă. Căile vechĭ au trebuitŭ părăsite, şi alte căĭ nouĕ s'au deschisŭ. Trei cincimĭ dintre bărbaţii de însuratŭ din dilele nóstre nu se însóră şi totŭ atâtea fete rĕmânŭ nemăritate şi după mórtea părinţiloru lorŭ nu sciu cum sĕ'şĭ susţină viaţa.

Aicĭ dămŭ peste adevĕrata stare critică a femeilor, peste cestiunea femeiloru. Resolvarea cestiunii femeiloru nu trebue căutată în emancipaţiunea femeii, ci în cultivarea capacităţii ei de a puté căştigá, adecă făcêndŭ pe femeă ca sĕ fie în stare a-şĭ căştigá pânea de tóte dilele prin propria ei muncă. In împrejurările actuale femeile n'au calificaţiunea de a îndeplini lucrări rentabile, prin carĭ sĕ se ajungă acelŭ scopŭ. Nu este de ajunsŭ ca sĕ facemŭ pe lucrătóre capabile de muncă, ci trebue în acelaşĭ timpŭ sĕ desvoltămŭ întrênsele sentimentulŭ că a lucrá nu este ruşine, ci munca este semnulŭ acela caracteristicŭ, care face pe omŭ multŭ mai nobilŭ, decâtŭ orĭcare altă însuşire. Iubitorulŭ de ómenĭ se măhnesce în adênculŭ sufletului sĕu, când vede că chiar acele păturĭ ale poporaţiunii despreţuescŭ şi urăscŭ lucrulŭ mai tare, carĭ au trebuinţă mare de lucru. Când vomŭ puté face femeile nóstre, ca sĕ aibă cu totulŭ alte idei despre valórea şi binecuvêntarea muncii, numai atuncĭ vomŭ puté îndreptá forţele cele scumpe ale femeiloru pe cărărĭ, unde se fie căutate şi apreţuite şi unde şi ele se pótă desvoltá o activitate mai folositóre şi mai lucrativă.

Multŭ se vorbesce astădĭ despre cultura mai înaltă a femeiloru. Autorulŭ face pretensiunĭ mai modeste, elŭ cere adecă sĕ se desvolteze tóte însuşirile şi facultăţile, carĭ facŭ pe femea femeă. Idealulŭ culturei femeescĭ sĕ fie armonia spiritului, a inimii şi a puterii, care cuprinde în sine plăcerea şi hărnicia, de a împle cu desĕvêrşire loculŭ, care este datŭ femeii de natură. Idea fundamentală a culturei femeescĭ se cuprinde, dice autorulŭ, în cultivarea caracterului şi a voinţii, în aprofundimea morală.

După acestea pune întrebarea: pe ce sfere de muncă sĕ se desvólte activitatea femeiloru, carĭ voescŭ sĕ căştige? Femeile prin munca lorŭ sĕ nu caute, ca sĕ facă concurenţă bărbaţiloru, că prin aceea numai s'ar produce o perdere nouă economică. In casă trebue sĕ căutămŭ femeea şi tocmai dela casă cautŭ sĕ incepemŭ, décă voimŭ sĕ aflămŭ pentru femeă lucrulŭ corĕspundĕtorŭ. *Casa este lumea femeii.* Femea este sufletulŭ căsii şi tocmai pentru aceea trebue dată femeii o educaţiune şi o cultură care sĕ corespundă căsniciei.

Casa pretinde dela femeă ântêiu administraţiunea bucătăriei şi a economiei, dela lucrulŭ celŭ mai micŭ până la celŭ mai mare: a ferbe, a cóce, a spălá, a călcá cu ferulŭ etc. etc. Alŭ doilea cere unele cunoscinţe în afacerĭ şi însuşirĭ comerciale. Alŭ treilea pretinde unele prestaţiunĭ industriale: femea este născută croitorésă şi împodobitóre a casii. Alŭ patrulea se cere dela femeă o activitate educativă, pentru că ea este cea dintêiu, care se jócă cu copiii şi îi instruéză. In fine înălţându-se peste cele materiale, recerinţele unei case bine situate faţă cu femea trecŭ şi în regiunile artei. Ar fi de doritŭ ca calificarea în acésta direcţiune sĕ se mărginéscă la învĕţarea unui instrumentŭ séu ceea ce n'ar trebuí sĕ lipséscă nicĭ odată, la cântarea de cântece plăcute şi frumóse.

O fată care îşĭ va căştigá cunoscinţele, capabilităţile şi desterităţile înşirate póte fi o binecuventare şi o comóră a casei, ea se va puté susţiné singură şi nemăritându-se îşĭ va aflá în totdéuna o posiţiune corĕspundĕtóre în viaţa socială. (Va urmá.)

Cursulŭ la bursa de Viena

din 31 Ianuarie st. n. 1885.

Rentă de aurŭ ungară 6%	—.—
Rentă de aurŭ 4% . . .	98.25
Rentă de hârtiă 5% . .	94.45
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	146.25
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune) . . .	98.60
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	122.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	107.50
Bonurĭ rurale ungare . .	102.-
Bonurĭ cu cl. de sortare	101.50
Bonurĭ rurale Banat-Timișŭ	101.50
Bonurĭ cu cl. de sortare	101.—
Bonurĭ rurale transilvane	101.75
Bonurĭ croato-slavone . .	101.-
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	98.75
Imprumutulŭ cu premiu ung.	119.50
Losurile pentru regularea Tisei și Segedinului .	118.—
Renta de hârtiă austriacă	83.55
Renta de arg. austr. . .	84.10
Renta de aurŭ austr. . .	106.85
Losurile din 1860 . . .	138 50
Acțiunile băncei austro-ungare	867.—
Act. băncei de creditŭ ung.	314.—
Act. băncei de creditŭ austr.	304.60
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătesci	5.80
Napoleon-d'orĭ	9.77½
Mărcĭ 100 împ. germ. . .	60.35
Londra 10 Livres sterlinge	123.60

Bursa de Bucuresci.

Cota oficială dela 19 Ianuariu st. v. 1884.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%). . . .	—	—
Renta rom. amort. (5%) . .	93¼	—
» convert. (6%) . .	86	—
Împr. oraș. Buc. (20 fr.) . .	31	—
Credit fonc. rural (7%) . .	96¼	—
» „ „ (5%) . .	81¾	—
» » urban (7%) . .	93¼	—
» » » (6%) . .	88	—
» » » (5%) . .	80½	—
Banca națională a Românieĭ	1190	—
Ac. de asig. Dacia-Rom. . .	270	—
« » » Națională . .	220	—
Aurŭ	15¼%	—
Bancnote austriace contra aurŭ	—	—

Cursulu piețsi Brașovu

din 2 Februarie st. n. 1885.

Bancnote românescĭ	Cump.	8.45	Vênd.	8.46
Argint românesc	»	8 38	»	8.42
Napoleon-d'orĭ	»	9.75	»	9.77
Lire turcescĭ	»	10.98	»	11.—
Imperialĭ	»	9.98	»	10.—
Galbenĭ	»	5.70	»	5.72
Scrisurile fonc. »Albina« . .	»	100.50	»	101.—
Ruble Rusescĭ	»	127.75	„	128 5
Discontulŭ	»	. . . 7—10 % pe anŭ.		

Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei“ se potŭ cumpĕra în tutungeria lui Gross (în casa prefecturei.)

Acei domnĭ abonațĭ ai noștri, cari au plătitŭ prețulŭ abonamentului pe jumĕtate de anŭ séu pe unŭ anŭ, înainte de 1-a Aprile 1884, sunt rugațĭ a ne trimite diferența prețului urcatŭ dela 1 Aprile 1884, care pentru Austro-Ungaria face 2 fl., ér pentru România 8 lei.

ADMINISTRAȚIA „GAZ. TRANS.“

Mersulŭ trenurilorŭ

pe linia **Predealŭ-Budapesta** și pe linia **Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta** a căleĭ ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ accelerat	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Bucurescĭ	7.15	—	—	—
Predealŭ	1.09	—	—	3.50
Timișŭ	1.33	—	—	10.15
Brașovŭ (	2.06	—	—	10.50
(	2.16	6.30	5.45	
Feldióra	2.44	7.09	6.28	
Apatia	3.03	7.41	7.07	
Agostonfalva	3.18	8.09	7.42	
Homorodŭ	3.51	8.53	8.51	
Hașfaleu	4.51	10.18	10.52	
Sighișóra	5.11	10.55	11.56	
Elisabetopole	5.39	11.36	12.43	
Mediașŭ	6.00	12.11	1.23	
Copsa mică	6.29	12.35	2.07	
Micăsasa	—	12.54	2.27	
Blașiu	7.02	1.29	3.06	
Crăciunelŭ	—	1.45	3.22	
Teiușŭ	7.38	2.26	4.15	
Aiudŭ	7.55	2.48	4.44	
Vințulŭ de susŭ	—	3.12	5.10	
Uióra	—	3.19	5.19	
Cucerdea	8.24	3.36	5.47	
Ghirișŭ	8.48	4.10	6.38	
Apahida	—	5.39	8.51	
Clușiu (	10.08	5 59	9.18	
(	10.18	6.28	8.00	
Nedeșdu	—	6.54	8.34	
Ghirbĕu	—	7.10	8.59	
Aghirișŭ	—	7.25	9.35	
Stana	—	7.49	10.16	
Huiedinŭ	11.33	8.11	11.04	
Ciucia	12.06	8.52	12.17	
Bucia	—	9.11	12.47	
Bratca	—	9.29	1.21	
Rév	12.25	9.52	2.05	
Mező-Telegd	1.11	10.27	3.08	
Fugyi-Vásárhely	—	10.46	3.39	
Várad-Velinţe	—	10.56	3.55	
Oradia-mare (	1.49	11.04	4.06	
(	1.54	11.14	7.30	
P. Ladány	3.14	1.47	11.05	
Szolnok	5.10	4.40	2.37	
Buda-pesta	7.30	7.44	6.40	
Viena	2.00	6.20	2.00	

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ accelerat	Trenŭ omnibus
Viena	8.25	8.35	3.30	8.00
Budapesta	8.00	6.55	9.45	2.47
Szolnok	11.24	10.55	12.18	6.36
P. Ladány	2.01	2.04	1.59	10.09
Oradea mare (	4.11	5.13	3.20	
(	4.21	9.37	3.25	
Várad-Velencze	4.29	9.45	—	
Fugyi-Vásárhely	4.40	9.59	—	
Mező-Telegd	5.02	10.28	3.56	
Rév	5.46	11.41	4.31	
Bratca	6.09	12.15	—	
Bucia	6.28	12.48	—	
Ciucia	6.52	1.48	5.28	
Huiedin	7.32	3.21	6.01	
Stana	7.51	3.54	—	
Aghiriș	8.12	4.34	—	
Ghirbĕu	8.24	4.52	—	
Nedeșdu	8.38	5.11	—	
Clușiu (	8.57	5.40	7.08	
(	9.23	6.00	7.18	
Apahida	9.50	6.29	—	
Ghiriș	11.15	8.14	8.29	
Cucerdea	12.04	9.49	8.53	
Uióra	12.12	9.58	—	
Vințulŭ de susŭ	12.19	10.07	—	
Aiudŭ	12.45	10.42	9.17	
Teiușŭ	1.15	11.32	9.40	
Crăciunelŭ	1.44	12.03	—	
Blașŭ	2.00	12.24	10.12	
Micăsasa	2.34	12.43	—	
Copșa mică	2.52	1.22	10.45	
Mediașŭ	3.27	2.24	11.07	
Elisabetopole	4.01	3.06	11.29	
Sigișóra	4.50	4.17	12.15	
Hașfaleu	5.08	4.51	12.30	
Homorod	6.47	7.07	1.32	
Agostonfalva	7.36	8.10	2.04	
Apatia	8.09	8.46	2.24	
Feldióra	8.41	9.20	2.44	
Brașovŭ (	9.20	10.15	3.15	
(	—	6.00	3.25	
Timișŭ	—	6.57	4.03	
Predealŭ	—	7.32	4.28	
Bucurescĭ	—	—	10.25	

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Teiușŭ	2.39	9.50	8.20
Alba-Iulia	3.40	10.42	9.10
Vințulŭ de josŭ	4.04	11.09	
Șibotŭ	4.35	11.43	
Orăștia	5.02	12.13	
Simeria (Piski)	5.44	1.22	
Deva	6.05	1.48	
Branicĭca	6.34	2.21	
Ilia	7.01	2.54	
Gurasada	7.15	3.09	
Zam	7.49	3.48	
Soborșin	8.32	4.37	
Bĕrzova	9.19	5.30	
Conopŭ	9.40	5.58	
Radna-Lipova	10.16	6.38	8.24
Paulișŭ	10.32	6.56	8.41
Gyorok	10.48	7.15	9.01
Glogovațŭ	11.17	7.48	9.30
Aradŭ (	12.32	8.05	9.45
(	12.00	8.45	6.10
Szolnok	4.00	2.10	7.27
Budapesta	7.44	6.40	—
Viena	6.20	—	—

Budapesta-Aradŭ-Teiușŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	8.25	8.35
Budapesta	8.00	6.55
Szolnok	11.14	12.28
Aradŭ (	3.35	5.30
(	4.00	6.20
Glogovațŭ	4.16	6.39
Gyorok	4.47	7.19
Paulișŭ	5.02	7.39
Radna-Lipova	5.25	8.11
Conopŭ	5.57	8.49
Bêrzova	6.18	9.18
Soborșin	7.11	10.27
Zam	7.48	11.18
Gurasada	8.22	11.57
Ilia	8.40	12.27
Branicĭca	9.02	12.57
Deva	9.32	1.45
Simeria (Piski)	10.12	2.58
Orăștiă	10.47	3.46
Șibotŭ	11.14	4.20
Vințulŭ de josŭ	11.46	5.06
Alba-Iulia	12.21	6.15
Teiușŭ	12.53	7.00

Aradŭ-Timișóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Aradŭ	6.00	12.30
Aradulŭ nou	6.26	12.54
Németh-Ságh	6.51	1.19
Vinga	7.28	1.50
Orczifalva	7.49	2.12
Merczifalva	8.09	2.30
Timișóra	8.58	3.15

Simeria (Piski) **Petroșeni**

	Trenŭ omnibus
Simeria	3.08
Streiu	3.45
Hațegŭ	4.33
Pui	5.19
Crivadia	6.05
Banița	6.43
Petroșenĭ	7.00

Timișóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timișóra	12.25	5.00
Merczifalva	1.16	5.56
Orczifalva	1.34	6.16
Vinga	2.04	6.50
Németh-Ságh	2.25	7.11
Aradulŭ nou	2.54	7.44
Aradŭ	3.10	8.00

Petroșeni—Simeria (Piski)

	Trenŭ omnibus
Petroșenĭ	8.56
Banița	9.37
Crivadia	10.09
Pui	10.48
Hațegŭ	11.26
Streiu	12.06
Simeria	12.37

Tipografia ALEXI, Brașovŭ.